

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาที่มีการจัดกระทำ (interventive case study) และมีการติดตามประเมินผลด้วยการวัดซ้ำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจในผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ โดยศึกษาตามแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของกิบสัน (Gibson, 1993) ที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การค้นพบสภาพการณ์จริง การสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเลือกวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม และการคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการสังเกต และการอภิปรายระหว่างผู้วิจัยและกรณีตัวอย่างซึ่งเป็นโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ ที่มารับบริการที่คลินิกโรคข้อและรูมาติซึม แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาสารคามนครเชียงใหม่ จำนวน 10 รายระหว่างเดือนมีนาคม ถึงเดือนกรกฎาคม 2542 โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติโดยมีการได้ยินปกติ สามารถพูด อ่าน เขียน และเข้าใจภาษาไทย เป็นผู้ตอบแบบประเมินการรับรู้พลังอำนาจในผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 (ต่ำกว่า 48 คะแนน) มีความยินยอมให้ติดตามเยี่ยมที่บ้าน และให้ความร่วมมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินการรับรู้พลังอำนาจของผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของกิบสัน (Gibson, 1993) และผู้วิจัยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านตรวจสอบ และได้นำมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.95 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นผู้วิจัยนำไปหาค่าความเชื่อมั่นกับผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 ราย และนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80

การรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยทำด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจเพื่อส่งเสริมการรับรู้พลังอำนาจในตนเองให้กับผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ โดยมีการติดต่อตัวอย่างครั้งแรกที่คลินิกโรคข้อและรูมาติซึม เมื่อได้กรณีตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด ผู้วิจัยขออนุญาตติดตามเยี่ยมที่บ้านเป็นเวลา 3 เดือน รวม 8 ครั้ง ทั้งนี้ได้ประเมินผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจในผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์โดยวัดเปรียบเทียบการรับรู้พลังอำนาจของกรณีตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการเสริมสร้างพลังอำนาจ 1, 2 และ 3 เดือน

ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและอภิปรายระหว่างผู้วิจัยกับกรณีตัวอย่างภายใต้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ นำมาวิเคราะห์จัดหมวดหมู่เกี่ยวกับกิจกรรมที่ใช้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และผลที่ได้จากการเสริมสร้างพลังอำนาจ นอกจากนี้ได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการรับรู้พลังอำนาจที่ได้จากการวัดก่อนเข้าร่วมการวิจัยและหลังการเข้าร่วมการวิจัยครบ 1 เดือน 2 เดือน และ 3 เดือน ด้วยสถิติทดสอบฟรیدแมน (Friedman test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ระหว่างก่อนและหลังการเสริมสร้างพลังอำนาจในแต่ละเดือนด้วยสถิติทดสอบวิลคอกสัน (Wilcoxon signed-rank test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. กิจกรรมที่จำเป็นต้องใช้ในกรณีตัวอย่างทุกราย เพื่อสนับสนุนขั้นตอนต่าง ๆ ของการเสริมสร้างพลังอำนาจในผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ทั้งหมด 10 กิจกรรม ได้แก่ 1) การสร้างและคงไว้ซึ่งสัมพันธภาพอันดี 2) การยอมรับในความเป็นบุคคล 3) การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม 4) เทคนิคการใช้คำถาม 5) การสนับสนุนความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง 6) การอภิปรายปัญหาร่วมกัน 7) การกระตุ้นมีการติดตามและประเมินตนเองอย่างต่อเนื่อง 8) การหาแนวทางเลือกเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ 9) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ 10) การประเมินผลย้อนกลับเชิงบวก และกิจกรรมที่ใช้ในผู้ป่วยบางรายมี 2 กิจกรรม ได้แก่ 1) การสาธิตและการสาธิตย้อนกลับ 2) การยกตัวอย่างผู้ป่วยรายอื่นที่ประสบความสำเร็จในการควบคุมโรค

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างพลังอำนาจ 8 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยภายในบุคคล 7 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความรักในตนเอง 2) ความตระหนักในความรับผิดชอบ 3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 4) ความเชื่อในความสามารถของตนเอง 5) การเห็นคุณค่าในการกระทำที่เป็นประโยชน์ 6) ประสบการณ์ 7) ความรุนแรงของความเจ็บป่วยในขณะนี้ ปัจจัยระหว่างบุคคล 1 ปัจจัย ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม

3. ผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้พลังอำนาจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างก่อนและหลังการใช้กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจครบ 1 เดือน 2 เดือน และ 3 เดือน ($p < .005$) โดยเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่สิ้นสุดเดือนแรกของการศึกษา

ผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเสริมสร้างพลังอำนาจที่ได้จากการวิเคราะห์และจัดหมวดหมู่ข้อมูล ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเองในเรื่องของความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ความเข้าใจในปัญหาและสถานการณ์ของตนเอง ความสามารถในการควบคุมและอำนาจในการต่อรอง 2) ความรู้สึกถึงความสำเร็จในตนเองในเรื่องของความสามารถในการประยุกต์ความรู้ต่อการดูแลตนเอง และ 3) ความพึงพอใจในตนเอง

ข้อจำกัดในการวิจัย

1. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาในผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ที่มารับบริการที่คลินิกโรคข้อและรูมาติซึม แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพียง 10 ราย ทำให้ไม่สามารถอ้างอิงถึงประชากรกลุ่มอื่นๆ ได้
2. การศึกษาครั้งนี้ไม่สามารถยืนยันถึงความยั่งยืนของประสิทธิผลของการเสริมสร้างพลังอำนาจ ซึ่งอาจต้องอาศัยระยะเวลาศึกษาที่นานกว่านี้ เพื่อนำไปสู่ถึงความยั่งยืน และระยะเวลาที่รับรู้พลังอำนาจ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ได้กิจกรรมการพยาบาลเพื่อเสริมสร้างพลังอำนาจในผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์
2. ได้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจสำหรับผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์
3. ได้แนวทางสำหรับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจสำหรับผู้ป่วยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านปฏิบัติการพยาบาล

1. พยาบาลและบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ ควรมีการนำรูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจไปใช้โดยมีการติดตามเพื่อกระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์มีการเสริมสร้างพลังอำนาจอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การควบคุมตนเอง พยาบาลควรได้ตระหนักและคำนึงถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่กับโรคได้อย่างมีคุณภาพ
2. ควรมีการจัดทำโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจในผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ไว้ในโรงพยาบาล
3. การเสริมสร้างพลังอำนาจในผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผล โรงพยาบาลที่รักษาควรมีการประสานงานกับโรงพยาบาลชุมชน เพื่อการส่งต่อผู้ป่วยกับพยาบาลในชุมชนต่อไป

ด้านการศึกษาพยาบาล

การสอนนักศึกษาพยาบาล ควรมีการสอดแทรกความรู้ของกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจให้มีการพัฒนากระบวนการคิด ถาม วิเคราะห์เกี่ยวกับการพยาบาลด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้มีการส่งเสริมการเสริมสร้างพลังอำนาจในผู้ป่วยที่อยู่ในความดูแลได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาติดตามเพื่อประเมินความยั่งยืนของการรับรู้พลังอำนาจของผู้ป่วยโรคข้ออักเสบรูมาตอยด์ในระยะยาว
2. ควรมีการศึกษาในลักษณะเดียวกันในผู้ป่วยกลุ่มเรื้อรังอื่นๆ และใช้ตัวอย่างจำนวนมากขึ้น เพื่อให้ได้มีการพัฒนารูปแบบการพยาบาลได้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. ควรมีการศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในโรงพยาบาล โดยเฉพาะในหอผู้ป่วย
4. ควรนำกิจกรรมที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้มาพัฒนาเป็นโปรแกรมการเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อใช้ในการวิจัยเชิงทดลองต่อไป